

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Piisa koobastiku looduskaitseala

28.01.2025 / Täiendatud 05.09.2025

Kerttu Elm

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Piusa koobastiku looduskaitseala
KKR kood	KLO1000100
Asukoht (maakonnad)	Võru maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2009
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	1
sihtkaitsevööndite kogupindala	47,7
piiranguvööndite arv	0
piiranguvööndite kogupindala	0
IUCN kategooria(d)	IV
Natura 2000 võrgustiku alad	Piusa-Võmmorski loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	47,7
Maismaa pindala (ha)	47,7
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	4,8
Kaitsekorralduskava nimi	Piusa koobastiku looduskaitseala (Piusa-Võmmorski loodusala) kaitsekorralduskava
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2036
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Kerttu Elm
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa)	28.01.2025 / Täiendatud 05.09.2025
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava	KKK	Piusa koobastiku looduskaitseala (Piusa-Võmmorski loodusala) kaitsekorralduskava (2024)
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	KKK /ekspertteadmine	Nahkhiirte talvitumispai, harivesiliku talvitumispai, palu-karukell, aas-karukell, roomav öövilge.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	KKK	Kaitse-eesmärk on vanad loodumetsad (9010*).
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Kesine - <50% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	Nahkhiirte seire (2023) põhjal on nende andmed olemas, muud andmed liikide osas vajavad täpsustamist.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	2020. a inventuur teostatud metsainventuur.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	Taimeliikide kohta pole häid andmeid.
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Pool või enam (50%-<100%) tuvastatud andmelünki on täidetud.	KKK /ekspertteadmine	Elupaikade inventuur on tehtud / soontaimede osas on jätkuvalt puudujääke
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud poolte või enama (50% - <100%) kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	Survetegurid on teada enamus kaitseväärtuste puhul.
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	looduslikud protsessid; kliimamuutused; häiringud inimtegevusest; transport ja taristu; looduslikud protsessid	KKK /ekspertteadmine;ekspertteadmine;KKK /ekspertteadmine;KKK;KKK	nt suuremad tormid murravad puid ja rohkemad sademed põhjustavad erosiooni, see mõjutab koobaste püsivust;koobaste ebaseaduslik külastamine (kraapimine, lökketegemine, prügistamine, nahkhiirte talvitumise segamine jmt);kavas on käsitletud rongiliiklusest tulenevat vibratsiooni;pinnase kamardumine (kaitstavatele taimedele sobilik kasvupind väheneb)

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid on arvestatud osaliselt.	KKK	Kavas on käsitletud rongiliiklusest tulenevat vibratsiooni.
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud pooltele või enamale (50% - <100%) kaitseväärtustest	KKK	Looduskaitsealal säilitatakse elupaigatüüpi 9010* 13,2 ha ulatuses, elupaigatüübi seisundit parendatakse 21,8 ha ulatuses. Harivesiliku kaitse-eesmärk on tagada metsade säilimine 30 ha ulatuses. Talvituvate tiigilendlaste arvukus püsib 200 isendi juures.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati elupaikade/liikide soovivat seisundit, kuid kaitse-eesmärkide sihtväärtused ei ole kvantifitseeritud ega ajaliselt piiritletud. / Konkreetsed eesmärgid on vähem kui pooltel (<50%) kaitseväärtustel.	KKK	Konkreetsed eesmärgid on nahkhiirtel ja elupaigal vanad loodusmetsad.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei	KKK, Riigi Teataja	Alal kaitstakse ka Piusa koobastikku.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	KKK	
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK /ekspertteadmine	ELF paigaldas tiigilendlaste kaitseks Juurviljahoidlasse suure truubitoru. Vajalik on selle seisukorra jälgimine. Lisaks on paigaldatud elektroonilised valvesüsteemid, mille jälgimine on ka vajalik. Lisaks on ehitatud aedu /piirdeid, mille korrashoid o vaja tagada jmt.
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	Kõigi kaitse-eesmärkide saavutamiseks on kavandatud vajalikud tegevused nagu taime inventuur, matkaradade hooldus, piirdeaedade korrashoid jne.
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Info puudub/ei oska vastata (tegevuskavas ja hindajal puudub teave tegevuste ulatuse ja/või piiriüleste tegevuste vajaduse kohta)	KKK /ekspertteadmine	Pudub info piiriüleste tegevuste jaoks.
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	KKK /ekspertteadmine	Osade meetmete vajadus on kadunud, nt rongliiklusest tulenev vibratsiooni uurimine, kuna rongliiklus on minimaalseks jäänud. Koopaavade seire pole ka kõige vajalikum, see tuvastatakse nahkhiirte riikliku seire käigus (seire tegijad vaatavad neid jooksvalt).
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	KKK, KESE, ekspertteadmine	Puudulik on soontaimede osa.
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	Vajalik on soontaimede inventuur.	hinnang	
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Jah - seiretulemusi kasutatakse regulaarselt, et kohandada ala kaitse korraldust/meetmeid	ekspertteadmine	Uue kava koostamisel on neid kasutatud.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK /ekspertteadmine	Kaasati nahkhiiri uurivad teadlased, kohapealse muuseumi töötajad, RMK.
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK /ekspertteadmine	Kaasati nahkhiiri uurivad teadlased, kohapealse muuseumi töötajad, RMK.
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Jah - tekkis konflikte	KKK /ekspertteadmine	
rakendamine	protsess	Nimetage olulisemad konfliktkohad	külastuskorraldus	KKK /ekspertteadmine	Nt puhkemajandusega on seotud erinevad huvigrupid ja aeg-ajalt vaieldaks kohustuste ja vastutuste üle. Kuid need ei ole suure mõjuga kaitsekorraldusele.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	ekspertteadmine	Alal puuduvad vastavad väärtused.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	ekspertteadmine	Alal puuduvad vastavad väärtused.
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	ekspertteadmine	Metsaelupaikade puhul on oluline looduslik areng, tegevusi eraldi ei tehta

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK /ekspertteadmine	Ellu on viidud tegevusi, mida kavas ei planeeritud. Ebaseadusliku külastamise takistamiseks on ehitatud aedu, piirdeid, rajatud valvesüsteem; tiigilendlase kaitseks on paigaldatud trupp.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK /ekspertteadmine	
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtjaks rakendamata ja miks?	Rongiliikluse mõju uuring, vajadus on kadunud. Koopaavade seire - seda järgivad riikliku seire käigus nahkhiireuurijad. Taimeliikide inventuur on tegemata, seda pole piisavalt prioriteetseks peetud, vahepeal polnud ka raha.	KKK /ekspertteadmine	Eelmises kavas jäid need tegevused tegemata. Praegu on uus kava.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	KKK / KESE /ekspertteadmine	Kava on alles koostatud.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	ekspertteadmine	Kava on uus
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	ekspertteadmine	SA Piusa ja RMK tegelevad aktiivselt keskkonnahariduse ja rekreatsiooniga.
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	ei kohaldu	ekspertteadmine	Kava on alles koostatud. Eelnevalt on ehitatud tarasid ebaseadusliku koopasse sisenemise takistamiseks.
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) (indikaator)liikide seisund on stabiilne või paranenud.	KESE / ekspertteadmine	Taimede osas infopuudulik, muus osas hästi.
väljundid	tulemused	Kui ≥90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	ei kohaldu	EELIS / KESE / KAUUR (Rauno Kalda)	Tiigilendlase arvukus on tõusnud, summaarselt on talvituvate nahkhiirte arvukus tõusnud.
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	ei kohaldu	EELIS / KESE / KAUUR (Rauno Kalda)	Taimede seisund pigem teadmata;
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Vähem kui poolte (<50%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks	KKK / ekspertteadmine	
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	Tänaseks on seisundid selgunud, kuid metsaelupaikade (9010*) pindala on 5 ha võrra vähenenud.	EELIS / ekspertteadmine	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	Küllastajate ohjamine / suunamine	KKK / ekspertteadmine	Suur külustuskoormus toob kaasa pinnasetallamise.
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on hea või paranenud	ELME	Hindamisel on lähtunud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Piusa koobastiku LKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 7,75 (hea).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on stabiilne	ELME	Hindamisel on lähtunud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Parmu LKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 62,13 (keskmise).
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	ekspertteadmine / OKAS	Koobastes käimine keelatud kohtades.
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Jah, rikkumistel on võimalik (oluline) mõju kaitseväärtustele	ekspertteadmine	Nahkhiirte talvitumisaegne häirimine vähendab nahkhiirte energiavarusid kevadeni vastupidamisel. Kaevanduses viibimine on küllastajale endale eluohtlik.
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	ekspertteadmine	Üldiselt on kaitse-eesmärkidega kõik hästi.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	KKK / ekspertteadmine	Taimede osas on teadmatust, kui andmed selguvad, siis võib tulla vajadus eesmärkide muutmiseks.

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	%
Üldskoor:	86	62	72,1%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	18	12	66,7%
Survetegurid (planeerimine)	9	7	77,8%
Eesmärgid (planeerimine)	9	3	33,3%
Meetmed (planeerimine)	9	6	66,7%
Sisendid (rakendamine)	9	8	88,9%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	3	3	100,0%
Tulemused (väljundid)	20	14	70,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	45	28	62,2%
Rakendamine	15	14	93,3%
Väljundid	23	17	73,9%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitsealadest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitse eesmärgid.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX